

RTS
Rakennustietosäätiö

TIETOSYNTEESIN JULKAISUTILAISUUS 12.11.2026

Tiivistyvä rakennettu ympäristö: hyvinvointia kaupunkiluonnosta

ALOITAMME KLO 14

Ohjelma

14:00	14:05	14:30	14.55	15:00
Tervetuloa!	**Mitä tutkimus kertoo siitä, miten tiivistämisen ja kaupunkivihreän tavoitteita voidaan sovittaa yhteen?**	**Asiantuntijoiden näkemykset toimialan kehitystarpeista**	**Käynnistetään kehitystä ja keskustelua yhdessä!**	**Lopetus**
Sini Saarimaa Rakennustietosäätiö RTS	**Emilia Rönkkö,** Oulun yliopisto	**Marianna Kotilainen** Rakennustietosäätiö RTS		

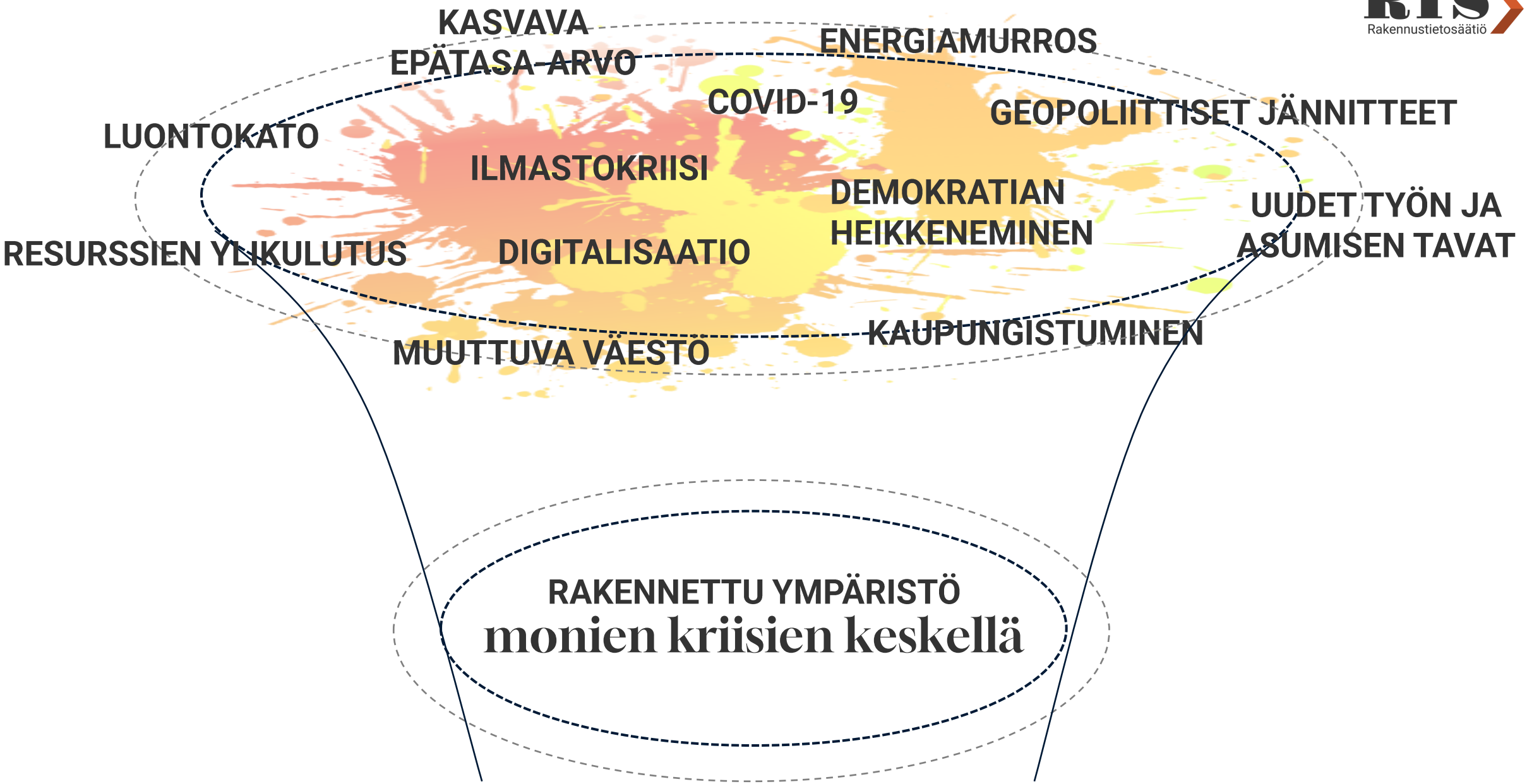
KASVAVA EPÄTASA-ARVO
ENERGIAMURROS
COVID-19
GEOPOLIITTISET JÄNNITTEET
LUONTOKATO
ILMASTOKRIISI
DEMOKRATIAN HEIKKENEMINEN
UUDET TYÖN JA ASUMISEN TAVAT
RESURSSIEN YLIKULUTUS
DIGITALISAATIO
KAUPUNGISTUMINEN
MUUTTUVA VÄESTÖ
RAKENNETTU YMPÄRISTÖ
monien kriisien keskellä

RTS
Rakennustietosäätiö

Mitkä ilmiöt uudistavat KIRA-alaa tulevan 5-10 vuoden aikana?

Lataa julkaisu ja tutustu!

Mene osoitteeseen:
www.rts.fi/julkaisut

tai skannaa QR-koodi

Tutkimuksesta teoksi!

Toimintaympäristön muutokset kohdistavat painetta vallitsevaan järjestelmään, ja vauhdittavat uusia ratkaisuja.

MUUTOSSUUNNAT

TOIMINTAYMPÄRISTÖN PAINEET

VALLITSEVA JÄRJESTELMÄ

esim. markkinat, sääntely, toimintakulttuuri, teknologia, olemassa olevat ohjeet ja tieto.

TUNNISTETAAN VALLITSEVAN JÄRJESTELMÄN LUKKOJA SEKÄ MEKANISMEJA, JOIDEN AVULLA TUNNISTETUT RATKAISUT VOIVAT EDETÄ, SKAALAUTUA OSAKSI TULEVAISUUDEN VAKIINTUNUTTA TOIMINTAJÄRJESTELMÄÄ.

MUUTOSILMIÖT

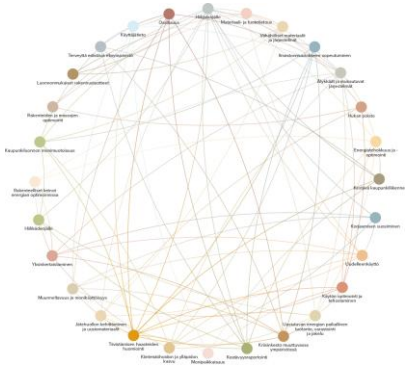

Uudet ratkaisut vahvistuvat, kun toiminta-ympäristön paine tukee niiden käyttöönottoa.

AIKA

Geels & Schot (2010).

Tutkimustiedosta alan kehitystarpeeksi!

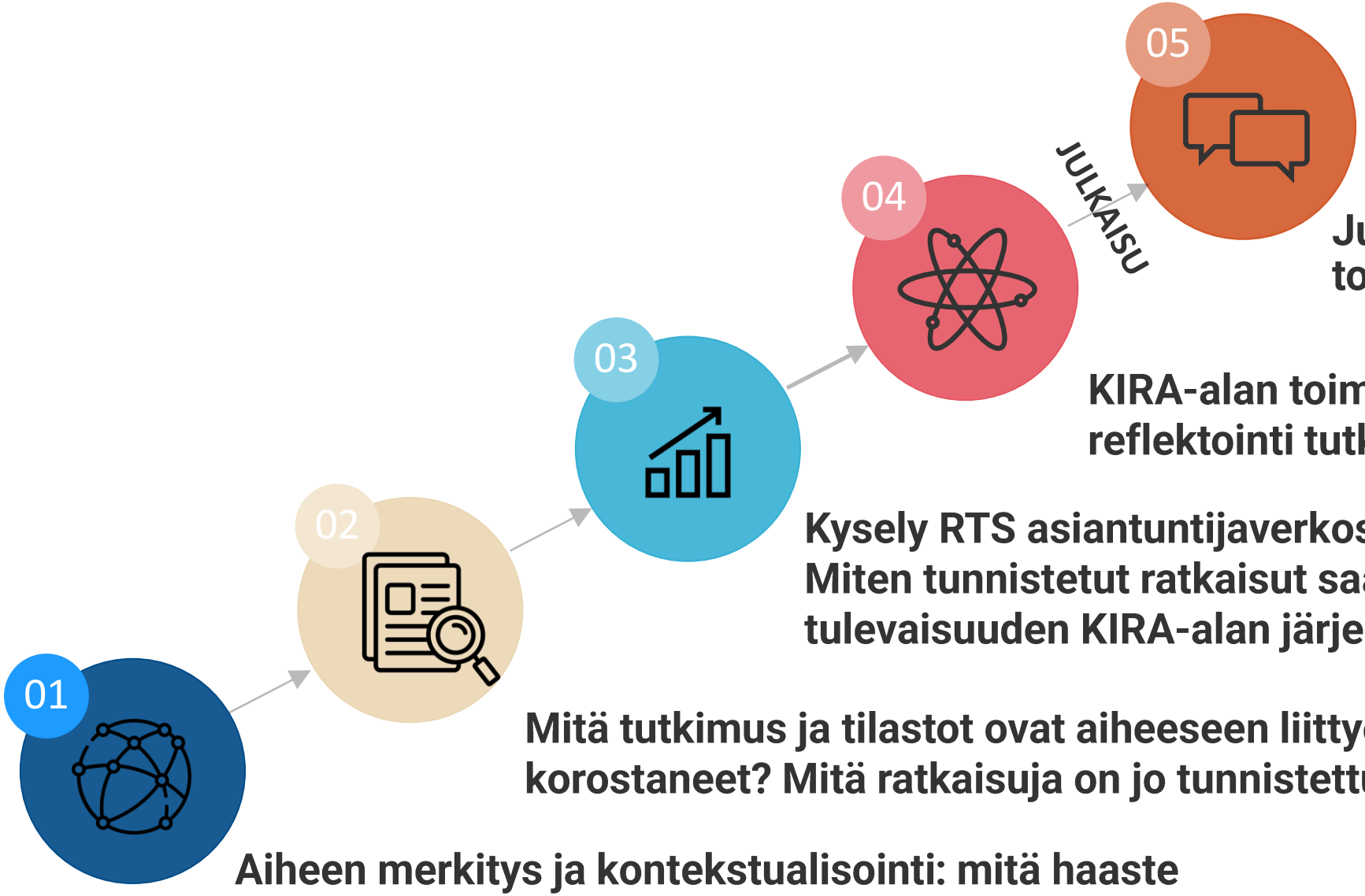

Aiheen merkitys ja kontekstualisointi: mitä haaste tarkoittaa osana laajempaa KIRA-alan muutosta?

Mitä tutkimus ja tilastot ovat aiheeseen liittyen korostaneet? Mitä ratkaisuja on jo tunnistettu?

Kysely RTS asiantuntijaverkostolle (350+ asiantuntijaa): Miten tunnistetut ratkaisut saadaan yleistymään tulevaisuuden KIRA-alan järjestelmään?

KIRA-alan toimijoiden tulosten reflektointi tutkimustiedolla.

Julkaisu KIRA-alan toimijoiden kanssa.

Tietosynteesi on nyt julki!

Lataa julkaisu ja tutustu!

Mene osoitteeseen:
www.rts.fi/julkaisut

tai skannaa QR-koodi

NOSTOJA TUTKIMUSKIRJALLISUUDESTA

Tiivistyvä rakennettu ympäristö: hyvinvointia kaupunkiluonnosta

Emilia Rönkkö,
Yhdyskuntasuunnittelun dosentti
Oulun yliopisto

Tulokulmia aiheeseen

Aihetta voidaan lähestyä erilaisin painotuksin:

- **Yksilön** terveydestä käsin (altistus)
- **Yhteiskunnan** näkökulmasta: (väestöterveys)
- **Ympäristön** näkökulmasta: (ympäristöterveys, ekosysteemien terveys)
- **More-than-human**: One Health

Voidaanko tiivistyviä kaupunkiympäristöjä kehittää siten, että ne edistävät yhtä aikaa ekologista kestävyyttä sekä ihmisten ja muunlajisten hyvinvointia?

”Yhteiskuntatieteellinen ympäristöterveyden tutkimus”

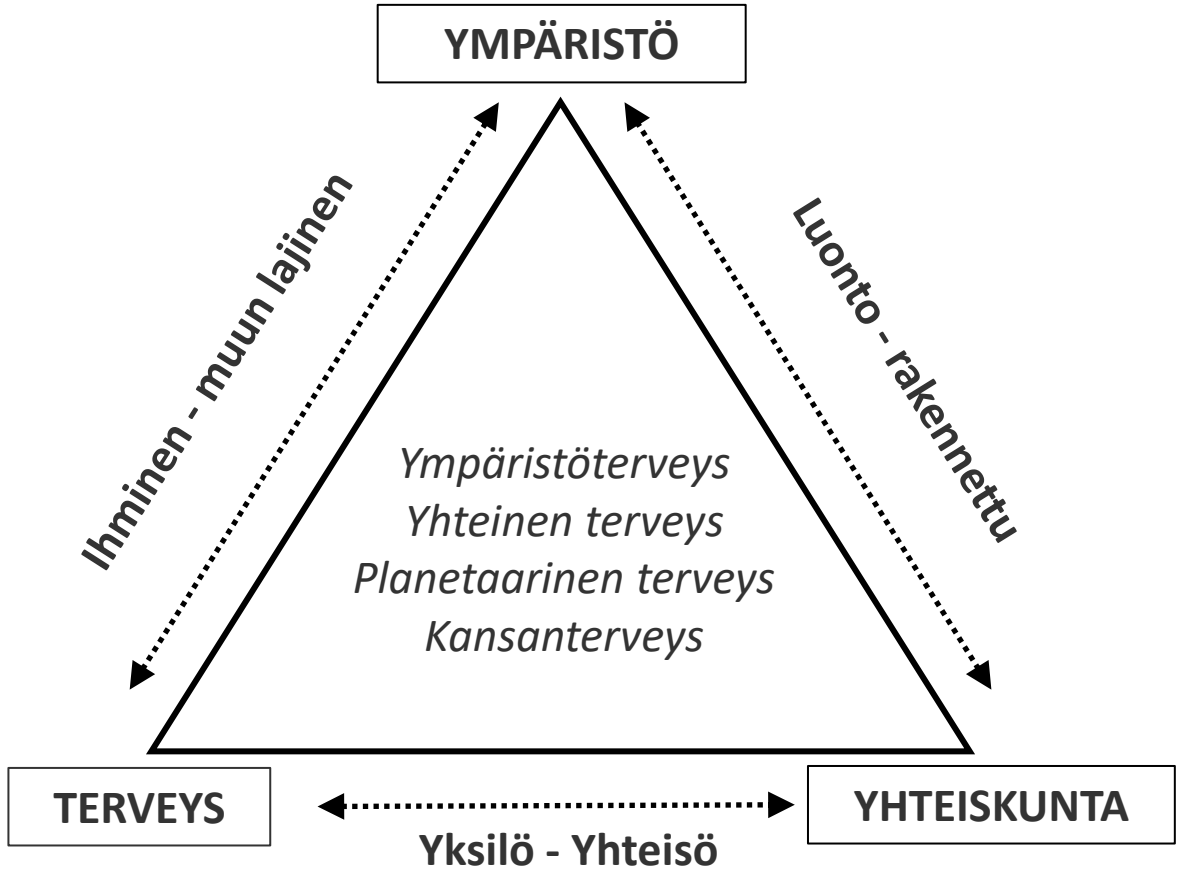

Kaavio: © Emilia Rönkkö

RAKENNE
2) …fyysisen aktiivisuuden puitteet ja siniviherrakenne

ALTISTEET
3) …myös positiiviset, kuten luontokontakti

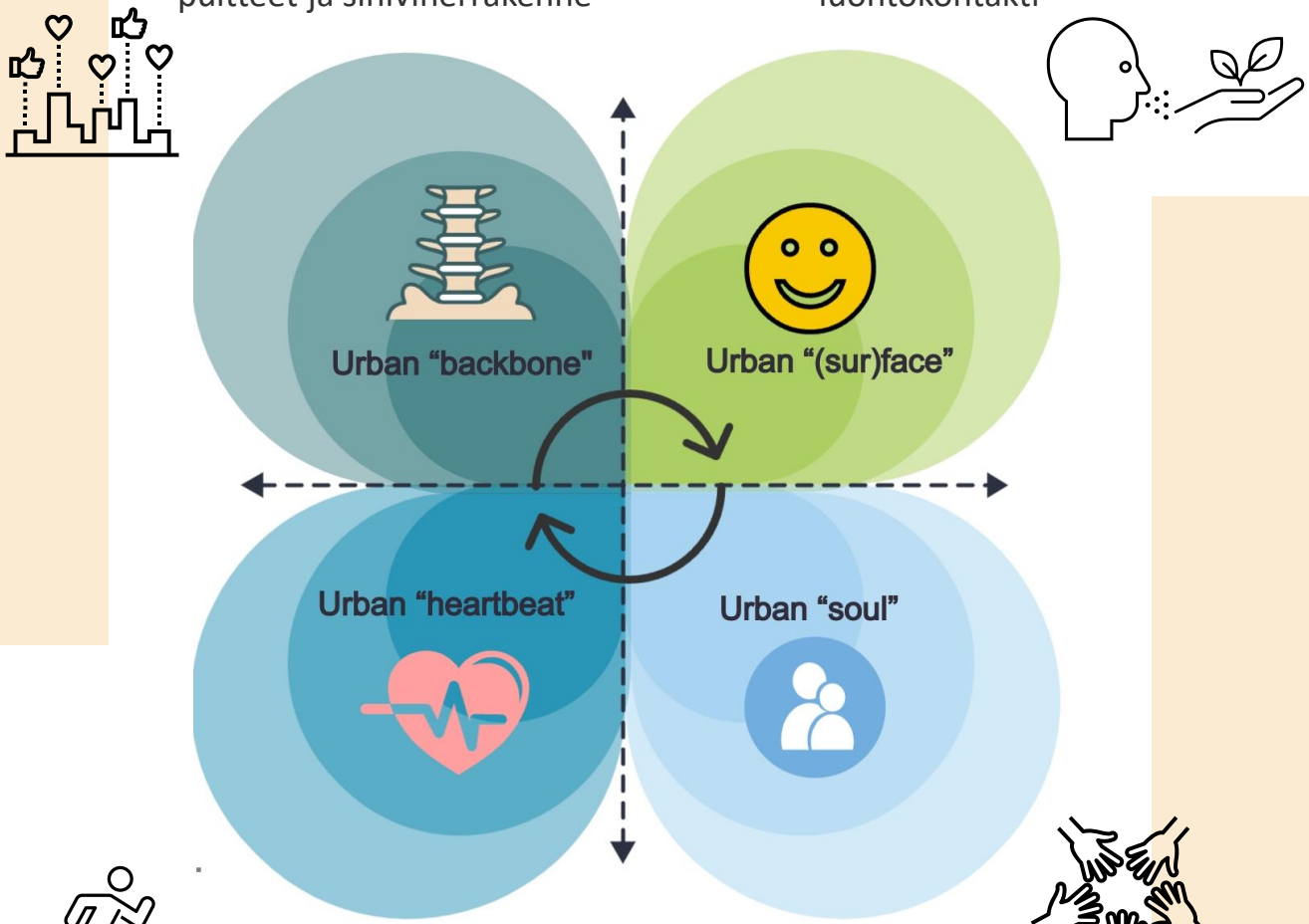

TOIMINNOT
1) …liikenneyhteydet, palvelut, työpaikat

YHTEISÖLLISYYS
4) …mahdollisuus sosiaalisiin kohtaamisiin

Kaupunkiympäristö muodostaa arjen elämän puitteet, jotka vaikuttavat terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen sekä suoraan että välillisesti.

Kaavio: © Emilia Rönkkö

RTS
Rakennustietosäätiö

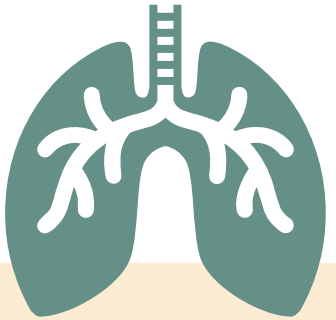

Kaupunkivihreään kuuluvat niin rakennetut kuin rakentamattomat viher- ja virkistysalueet: puistot, pihat, katupuut, viherkatot, kaupunkimetsätkin.

Sinivihreys: kytkös rantoihin, vesiuomiin, lampiin ja painanteisiin.

Monitoiminnalliset ja -hyötyiset viheralueet

- **Tutkimusnäyttö on lisääntynyt viime vuosikymmeninä nopeaan**: siniviheralueet edistävät väestön psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia.
  - Lieventää lämpösaarekeilmiötä
  - Hillitsee kaupunkitulvia
  - Lisää yksityisyyden suojaa ja viihtyisyyttä
  - Vähentää meluhaittoja
  - Suodattaa ilmansaasteita
  - Tukee fyysistä aktiivisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä
  - Parantaa mielen hyvinvointia

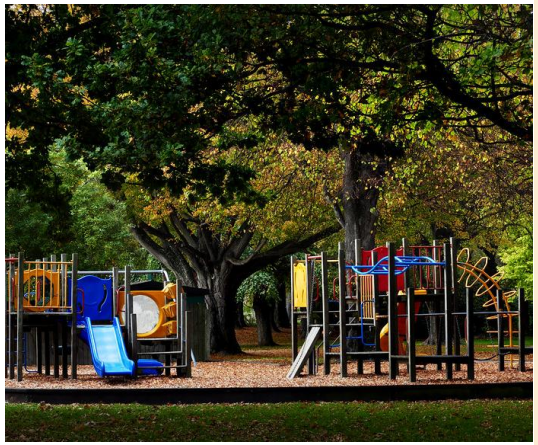

esim. WHO, 2016; 2023; Kruize ym., 2019; Reid ym., 2017; Reyes-Riveros ym., 2021; Spotswood ym., 2025

Geneettinen perimä luo alttiuden, mutta sairastumisriski muotoutuu suurelta osin ympäristö- ja elämäntapatekijöiden välityksellä

Münzel ym. (2021). *Heart healthy cities: genetics loads the gun but the environment pulls the trigger*. *European Heart Journal*, *42*(25), 2422–2438.

Kaupunkivihreän terveyshyödyt

- Suomalainen ympäristö- ja terveysalan tutkimus on nostanut esiin luonnon monimuotoisuuden yhteyden ihmisen immuunipuolustukseen.
- Ihmisen immuunipuolustusjärjestelmän pitää olla kosketuksessa monimuotoiseen luontoon.
- Maaperämikrobien ja ihmisen yhteiselo on urbanisaation myötä pitkälti katkennut.
- Hyvinvointia biodiversiteetti-interventioilla (esim. BIWE –hanke, joka tutkii päiväkotipihojen villiinnyttämistä)
- EU:lla on vahva tavoite edistää maaperän terveyttä. 60-70% of EU:n maaperästä on epätervettä

Esim. Roslund ym., 2026; Haahtela, 2019;
https://environment.ec.europa.eu/topics/soil-health_en
https://www.biwe.fi/osallistu/paivakotipihojen-villiinnyttamistutkimus/

RTS Rakennustietosäätiö

Kotimaa | Kaupungit

Tutkijat uskovat löytäneensä ratkaisun, joka suojaisi meitä seuraavalta kulkutaudilta – Pelastus jyllää kaupunkien maaperässä

Vartin taajamat ja luontokosketuksen raju lisääminen – tutkimushankkeessa kaavaillut keinot muokkaisivat meistä immuunin seuraavalle tautiaallolle.

HS 31.8.2022

Ympäristömieltymykset ja arjen valinnat tuottavat hyvinvointihyödyt

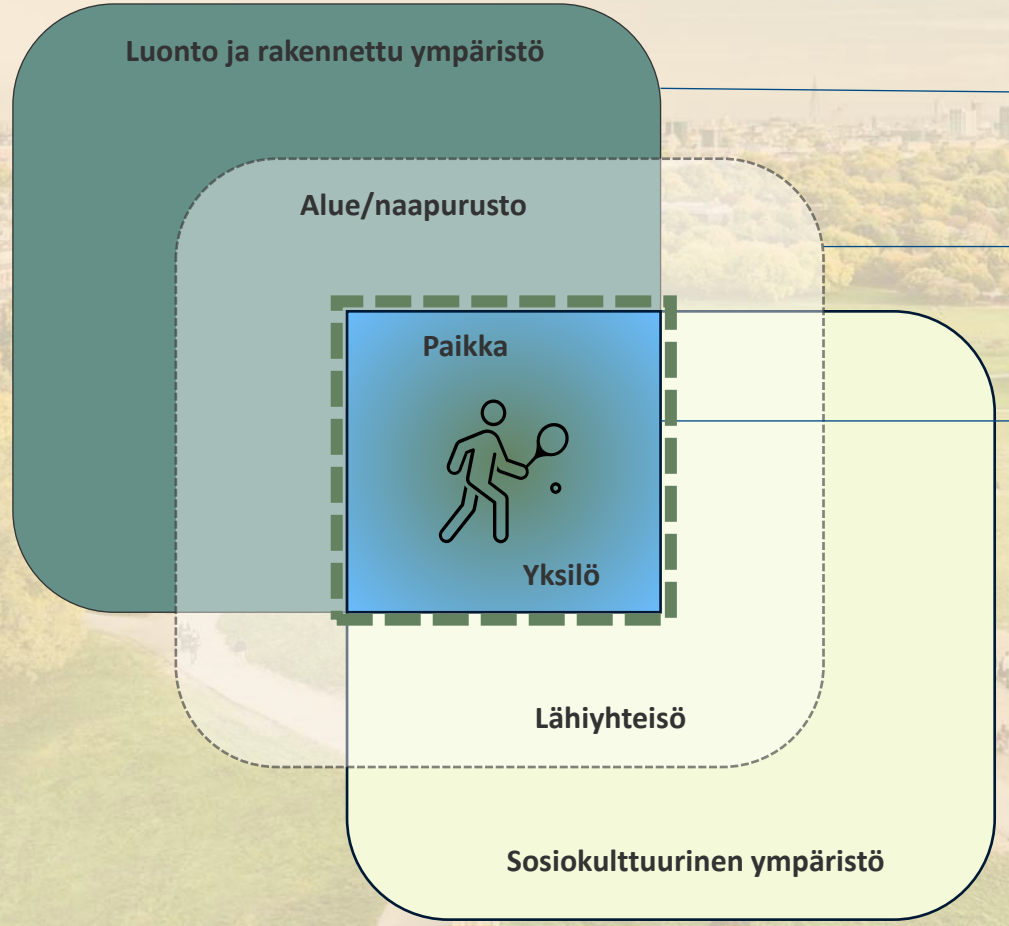

Makrotason tekijät

Mesotason tekijät

Yksilötason tekijät

Tarjoumateoria (Gibson 1979)

© Emilia Rönkkö, 2026

Kaupunkivihreän monet hyödyt muunlajisille

- Kaupunkialueilla elinympäristöjen soveltuvuus monille eri eläin- ja kasvilajeille on heikompaa kuin maaseutualueilla. Poikkeuksen tekevät niin sanotut ”kaupunkisopeutujat”, eli lajit, jotka viihtyvät kaupungistuneilla alueilla.
- Yhteisen terveyden (*One Health*) lähestymistapa korostaa ihmisten, eläinten, kasvien ja ympäristön terveyden keskinäistä yhteyttä sekä tarvetta ylittää hallinnollisia ja ammatillisia raja-aitoja.
- Ilmastonmuutos ja kaupungistuminen muuttavat ihmisten, eläinten ja taudinaiheuttajien vuorovaikutusta.

Tiivistyvä kaupunki: haaste hyvinvoinnille?

Hyödyt

- Keino vastata ilmastonmuutokseen, kaupunkien kasvuun ja lisääntyvään asuntokysyntään.
- Pyritään ehkäisemään yhdyskuntarakenteen hajautumista ja sen haittavaikutuksia luonnon monimuotoisuudelle.
- Vähemmän autoriippuvuutta, 15minC ideaali, jossa arjen palvelut kävellen saavutettavissa.

Haitat

- Luo painetta viheralueiden rakentamiseen.
- Väestötiheyden ohella ”autotiheys” kasvaa – pysäköintiongelma.
- Ei lisää automaattisesti sosiaalista vuorovaikutusta, vaan esimerkiksi naapureiden välinen kanssakäyminen saattaa olla vähäisempää.
- Tämän vuoksi tiivistämishankkeet herättävät usein myös vastustusta paikallisissa asukkaissa.

Haaland & van den Bosch, 2015, Bauer & Duschinger, 2024; Berghauser Pontym., 2021.

Tiivistämisen paikalliset kiistat

- Tiivistämisen ”matalalla roikkuvat hedelmät” kuten vajaakäytöllä olleet entiset lentokenttä-, rautatie- tai sotilasalueet, on jo pitkälti otettu täydennysrakentamisen käyttöön.
- Rakentamispainetta kohdistuu esimerkiksi vanhoihin siirtolapuutarha-alueisiin jotka ovat hyvillä sijainneilla.
- Euroopassa on myös esimerkkejä erittäin herkistä ja kiistanalaisista tapauksista, joissa vanhoja hautausmaita on otettu maankäyttöpaineiden vuoksi uuteen käyttöön puistoiksi tai asuinrakentamiseen.

Tappert et al., 2018

Holleran, S. (2023). From graves to gardens: Berlin’s changing cemeteries. *City*, *27*(1–2), 247–261.
Picture: Samuel Holleran

tekijä Tuntematon tekijä, käyttöoikeus: CC BY-SA-NC

Haaste kiteytyy asukkaiden haluna elää sekä vihreässä että tiheästi asutussa sosiaalisesti elävässä kaupungissa.

(Gałecka-Drozda ym., 2026; Khoshkar et ym., 2018; Madureira & Monteiro, 2021).

Mitä tutkimus ehdottaa ratkaisuksi?

"Mitä et voi mitata, sitä et voi kehittää." Määrä, laatu, saavutettavuus

- Määrä: Maailman terveysjärjestö WHO suosittelee vähintään 9 m2 viherpinta-alaa henkilöä kohden, ihanteellinen tavoite on 50 m2
- Laatu: Kokonaisheikentymättömyyden arviointi, luontotyyppien ekologisen tilan arviointi, luonto-arvohehtaarit, luontojalanjälki- ja luontokädenjälkimittarit sekä luonnon monimuotoisuuden elinkaariarviointi
- Viherkerroin
- Latvuspeittävyys
- Vihertehokkuus, joka arvioi kasvillisuuden ja hulevesiä viivyttävien ratkaisujen määrää suhteessa tontin pinta-alaan

Ariluoma, 2026b; Lähde, 2025; Russo & Cirella, 2018; Konijnendijk, 2021

RTS Rakennustietosäätiö

3kpl Näkyvät puut

30% Lehvästöpeittävyys

300m Etäisyys viheralueisiin

tekijä Tuntematon tekijä, käyttöoikeus: CC BY-NC

Yhteensovittamisen synergiat ja kompromissit

- **Synergia:** ratkaisulla saavutetaan yhtäaikaisia hyötyjä (monihyötyisyys).
- **Kompromissi:** (*trade-off*) yhden ES-palvelun hyöty saavutetaan toisen kustannuksella.
- **Kolmoishyöty:** (*triple win*) tilanteen parantuminen ympäristön kestävyyden, terveyden ja tasa-arvon näkökulmasta.
- **Kompensaatio** viimesijaisena ratkaisuna. Rakennetun ympäristön viherryttäminen jälkikäteen on vaikeaa ja kallista, eikä sillä välttämättä voida korvata menetetyn luonnon arvoja.

Tiivistämisen ja viherryttämisen yhteensovittaminen siirtää huomion viheralueiden määrästä niiden laatuun, käytettävyyteen ja kytkeytymiseen osaksi kaupunkirakennetta.

Haase ym., 2012; Howe et ym., 2014; Artmann, Kohler, ym., 2019; Kruize ym., 2019; *Browning et al. (2022)*

Strategiset valinnat: Limittyminen tai erottelu

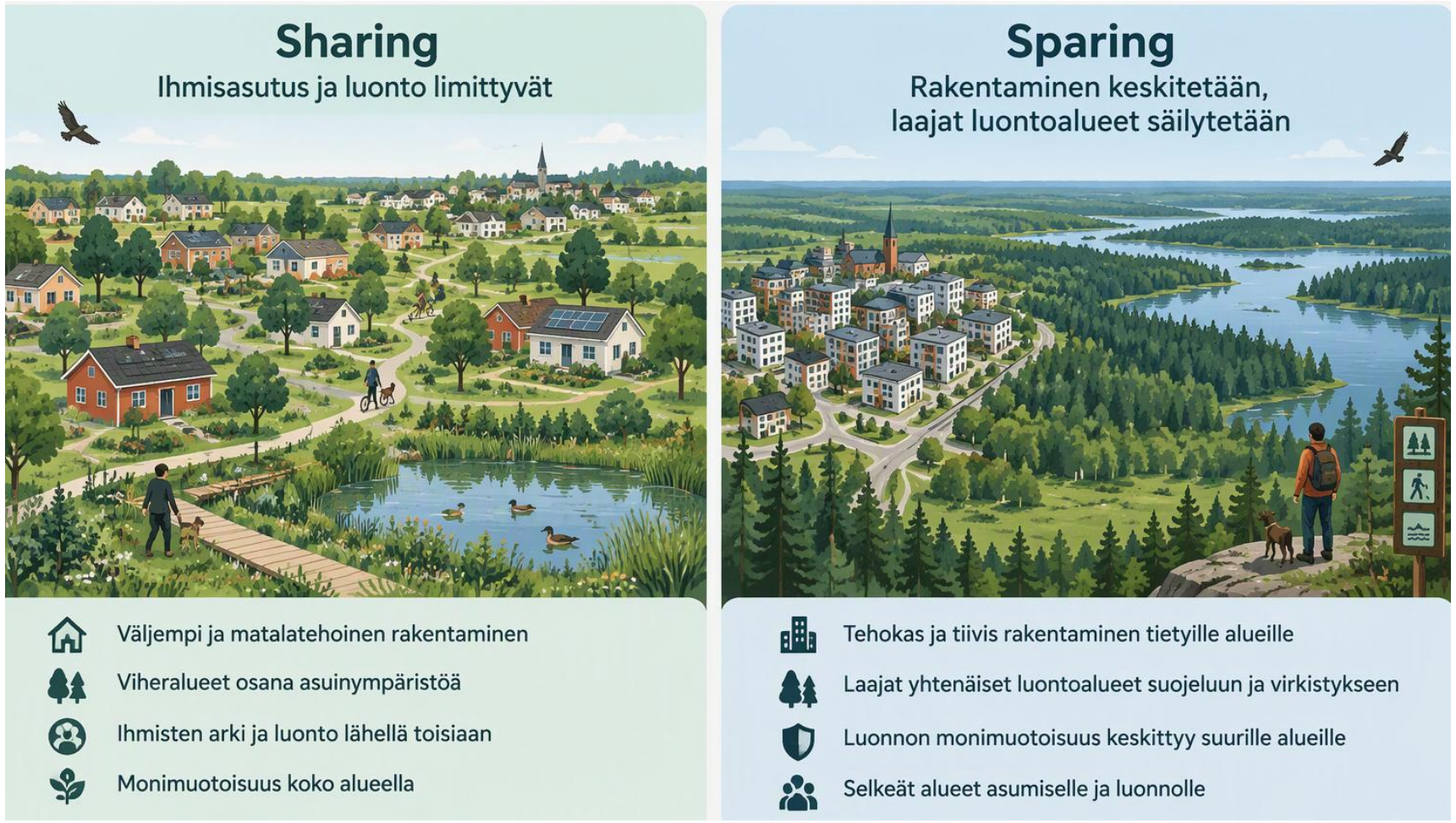

Sharing = ihmisasutus ja luonto limittyvät, esimerkiksi väljemmän ja matalatehoisen rakentamisen kautta.

Sparing = rakentaminen keskitetään tehokkaasti tietyille alueille ja laajoja yhtenäisiä luontoalueita säästetään luonnonsuojeluun ja virkistykseen

Ibáñez-Álamo et al., 2020; Soga et al., 2014

Taloudelliset, poliittiset ja hallinnolliset ohjauskeinot

- **Määräykset ja vähimmäisvaatimukset** esim. viherpinta-alalle.
- **Sanktiot**, esim. maksu maaperän päällystämisestä
- **Irrottautuminen perinteisestä tonttikohtaisesta ajattelusta**. Vaikuttavimmat ratkaisut syntyvät, kun eri mittakaavatasojen viherympäristösuunnittelu muodostaa ekologisesti kytkeytyneen kokonaisuuden
- Osallisuus ympäristön muutosprosesseihin. **Ympäristöoikeudenmukaisuus**: viherryttäminen voi paradoksaalisesti johtaa sosiaaliseen eriarvoisuuteen, jos hintojen nousu muuttaa alueen väestörakennetta.

Schwab Cammarano ym., 2026; Mahmoud ym., 2025; Shahab ym., 2026; Artmann ym., 2019; Scheurer & Newman, 2009; Fors ym., 2015; Ariluoma, 2026a; Pappila ym., 2024; Kujala ym. 2024

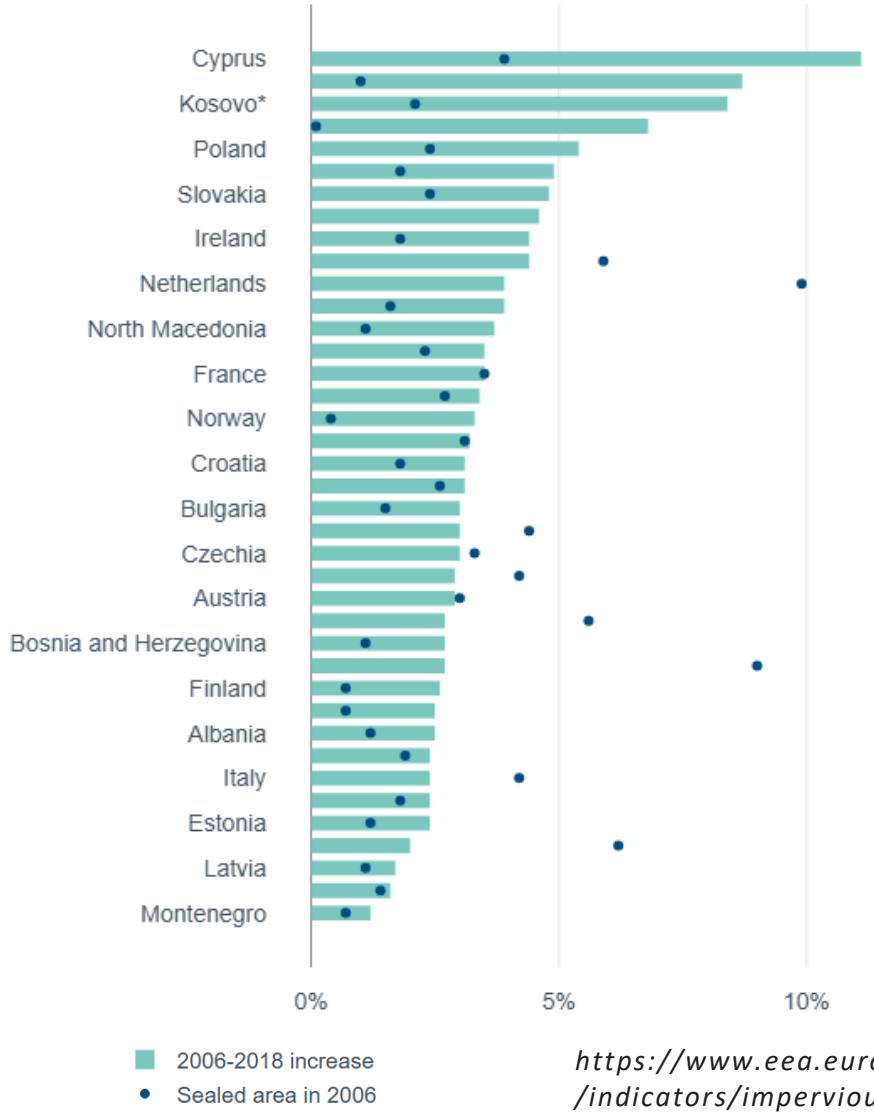

https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/imperviousness-and-imperviousness-change-in-europe

Terveellisen kaupungin kaava? Olemassa olevaa luontoympäristöä säästävä rakentaminen

RTS
Rakennustietosäätiö

Kaupunkivihreän ja hyvinvoinnin yhteydet eri mittakaavoissa

Kaupunkivihreän suunnitteluratkaisut ⟷ **Kaupunkivihreän ulottuvuudet** ⟷ **Kaupunkivihreän hyvinvointivaikutukset**

MIKROTASO
Rakennukset, asunnot ja pihat
Esim. biofiilinen suunnittelu

MESOTASO
Korttelit ja naapurustot
Esim. latvuspeittävyyden ja viherpinta-alan lisääminen

MAKROTASO
Alueet ja kaupungit
Esim. strategiset maankäytön ratkaisut (land sharing/sparing), luonnon monimuotoisuuden edistäminen, ennallistaminen ja villiinnyttäminen

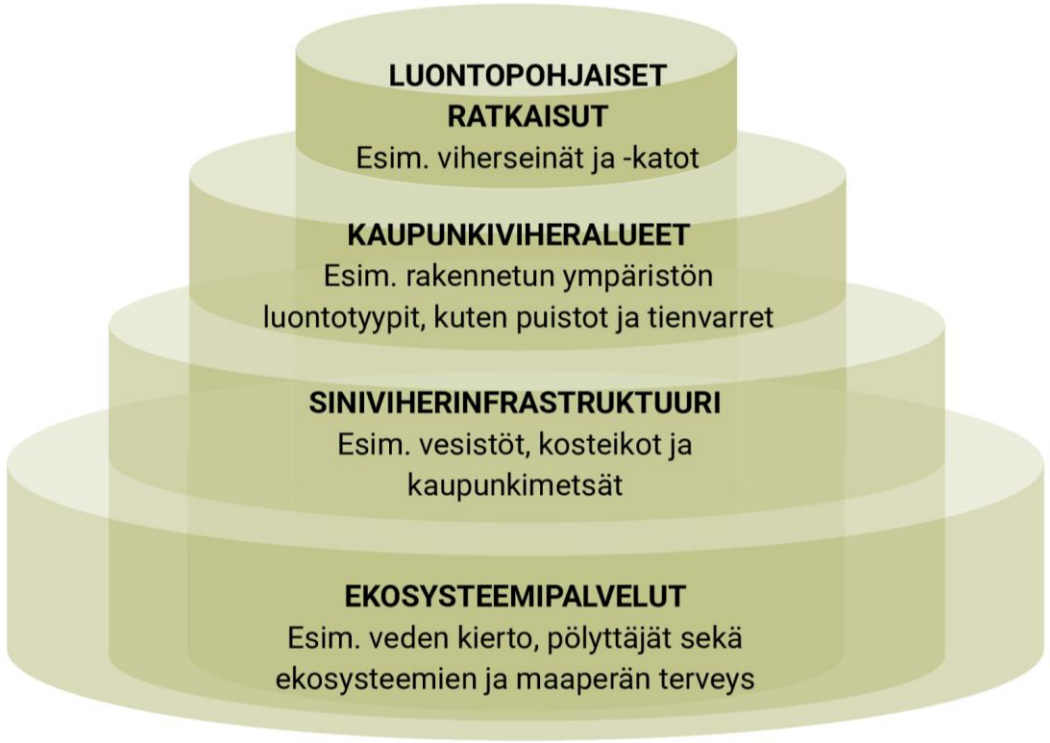

YKSILÖTASO
Terveys ja hyvinvointi
Esim. restoratiivisuus ja vaikutukset immuunijärjestelmään

YHTEISÖTASO
Yhdenvertaisuus
Esim. saavutettavuus ja eri käyttäjäryhmien kokemus alueiden avoimuudesta kaikille

VÄESTÖTASO
Väestön sairastavuus
Esim. infektiotautien esiintyvyys ja muut väestön terveyttä kuvaavat tiedot asuinalueittain

RTS
Rakennustietosäätiö

Kiitos mielenkiinnosta!

emilia.ronkko@oulu.fi

ASIANTUNTIJANÄKEMYKSET

Kehitystarpeita kiinteistö- ja rakentamisalalle

Marianna Kotilainen,
Projektitutkija
Rakennustietosäätiö

Kiinteistö- ja rakentamisalan asiantuntijat arvioivat kaupunkivihreän turvaamisen edellytyksiä

Työkokemus toimialalta

Alle 5 vuotta	1
5-9 vuotta	3
10-14 vuotta	3
15-19 vuotta	5
20-24 vuotta	4
yli 25 vuotta	15

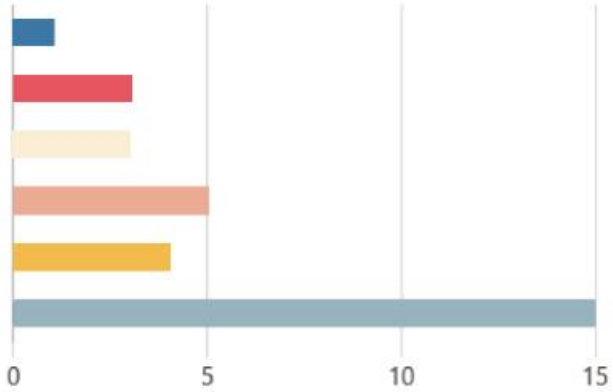

Työskentelysektori

Yritys / yksityinen sektori	17
Julkinen sektori (valtio, kunta, kaupunki)	6
Tutkimus- tai koulutusorganisaatio	4
Järjestö / yhdistys / säätiö	4

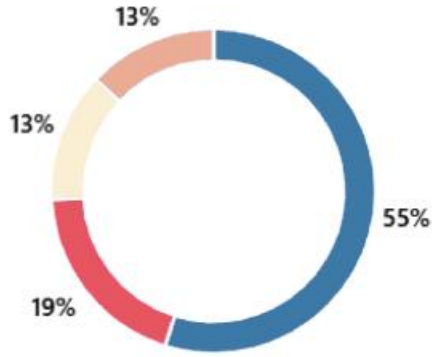

Työskentely aiheen parissa

Työskentelen aktiivisesti tämän parissa	12
Työskentelen tämän parissa silloin tällöin	5
Aihe sivuaa työtäni, mutta en työskentele sen parissa aktiivisesti	11
Ei kuulu työhöni lainkaan	3

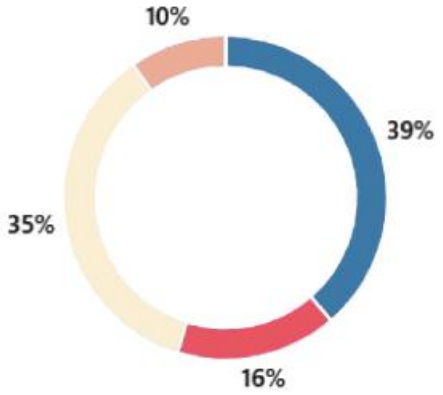

9 kehitystarvetta kaupunkivihreän huomioimiseksi tiivistyvissä kaupungeissa

Poliittinen ohjaus ja viranomaisohjaus

Asetetaan kaupunkien kasvu- ja tehokkuustavoitteet luonnon ehtoihin
Kohdellaan ja ohjataan kaupunkivihreää kriittisenä infrana

Taloudelliset ohjauskeinot

Nostetaan kaupunkivihreän monihyödyt investointien päätösperusteiksi
Palkitaan kaupunkivihreän vaalimisesta ja lisäämisestä

Toimintamallit ja -roolit

Siirrytään tonttikohtaisista ratkaisuista kytkeytyneen viherrakenteen suunnitteluun
Muutetaan rakentamisen ja kunnossapidon tapoja: ei raivata ensin ja viherrytetä sitten
Kootaan eri alojen osaajat yhteistyöhön, kaupunkivihreästä yhteinen tehtävä

Tieto, tutkimus ja viestintä

Johdetaan kaupunkivihreän kehittämistä tiedolla sen laadusta ja vaikutuksista
Lisätään luonnonmukaisten ympäristöjen hyväksyttävyyttä: *'villillä luonnolla'* on arvoa

RTS
Rakennustietosäätiö

KEHITYSTARVE

Sovitetaan kaupunkien kasvu- ja tehokkuustavoitteet luonnon ehtoihin

- Poliittinen ja viranomaisohjaus

“

Niin kauan, kuin poliittisella tasolla halutaan rakentaa koko ajan lisää, vihreän määrä vähenee. Yhtälö, jossa rakennettaisiin lisää ja vihreän määrä samalla lisääntyisi tai pysyisi edes samana ei ole mahdollinen. Kaavoitus ei ole syypää siihen, että metsiä rakennetaan ja puistoja havitellaan rakentamisen resurssialueiksi. Kaavoitus tekee sen, mitä sen on poliittiselta tasolta määrätty tekemään: kaavoittaa tavoiteltua kerrosalaa, jotta saadaan rahaa, asukkaita, tuottoa, työpaikkoja. Jonnekin se kerrosala on pakko survoa.

“

Sekä yksityiset toimijat että julkinen ohjaus tavoittelee isoja rakentamistehokkuuksia, mikä on kyllä haaste kaupunkivihreän määrälle ja laadulle.

Asiantuntijoiden näkemyksiä

RTS
Rakennustietosäätiö

Sovitetaan kaupunkien kasvu- ja tehokkuustavoitteet luonnon ehtoihin

Kaupunkien kasvua ja rakentamisen määrää koskevissa päätöksissä tulisi huomioida nykyistä vahvemmin kaupunkivihreän säilyttämisen ja kehittämisen edellytykset. Tämä edellyttää kaupunkien kasvutavoitteiden, rakentamisen tehokkuuden ja maankäytön taloudellisten lähtökohtien tarkastelua suhteessa kaupunkivihreälle asetettuihin tavoitteisiin.

Keskeinen jännite

Kaupunkivihreän turvaamisen ja kehittämisen mahdollisuudet vs. poliittisesti asetetut kasvu- ja rakentamistavoitteet

> *Strategiset maankäyttövalinnat: irti ylitehokkaasta kaavoituksesta kohti keskitiivistä rakentamista.*

> *Asemakaavojen ennalta päätetyt kerrosalatavoitteet vaikeuttavat kaupunkivihreän säilyttämistä.*

> *Asemakaavojen kerrosalatavoitteista tulee päättää vasta kun kaupunkivihreään liittyvät reunaehdot ovat selvillä.*

> *Suomalaisessa kaupunkisuunnittelussa pitää mielestäni tapahtua tehokkuuslukujen pudotus (8-kerroksisesta 5-6 -kerrokseen). Keskitiivis rakentaminen tulee nähdä tiiviin ja väljän rakentamisen välissä.*

Asiantuntijoiden näkemyksiä

RTS Rakennustietosäätiö

Asetetaan kaupunkien kasvu- ja tehokkuustavoitteet luonnon ehtoihin

Mitä asiantuntijat ehdottavat?

- Kaupunkivihreän tavoitteet ja reunaehdot tulisi huomioida nykyistä vahvemmin jo rakentamisen määrällisiä tavoitteita asetettaessa.
- Selvitetään, millaisin taloudellisin edellytyksin rakentamistehokkuutta voidaan hillitä ja jättää enemmän tilaa kaupunkivihreälle.

RTS
Rakennustietosäätiö

KEHITYSTARVE

Kohdellaan ja ohjataan kaupunkivihreää kriittisenä infrana

- Poliittinen ja viranomaisohjaus

“

Kaupunkiluonto tulisi nähdä osana kriittistä infrastruktuuria samalla tavoin kuin muut infrastruktuurit. Luontoa ei tarkastella erillisenä elementtinä tai rakentamisen jälkeen lisättävänä komponenttina. Kaupunkiympäristössä viheralueet, puusto, hulevesiratkaisut, luonnonmukaiset pihat, kasvikatot ja ekologiset yhteydet muodostavat yhteisen kokonaisuuden, joka tulee luonnon monimuotoisuutta sekä ihmisten hyvinvointia.

“

[Vuonna 2035] vihreä infrastruktuuri muuttuu täysipainoiseksi osaksi muuta infrastruktuuria ja sen hyötyjä tullaan arvioimaan aiempaa tarkemmin, edellyttää mainstream-rakentamisessa isoa ajatteluhyppäystä "puskat ja leikkipaikka" -ajattelusta.

Asiantuntijoiden näkemyksiä

RTS
Rakennustietosäätiö

Kohdellaan ja ohjataan kaupunkivihreää kriittisenä infrana

Kaupunkivihreä tulisi tunnistaa tasavertaiseksi ja keskeiseksi osaksi kaupunkien infrastruktuuria ja huomioida nykyistä vahvemmin suunnittelussa, investoinneissa ja toteutuksessa. Sen määrää, laatua ja toteutumista tulisi ohjata tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti osana muuta kaupunkiympäristön kehittämisestä.

Keskeinen jännite

Kaupunkivihreän kriittinen merkitys vs. sen arvon riittämätön tunnistaminen suunnittelussa

“

Kaavoissa tulisi asettaa tavoitteita esimerkiksi: puuston latvuspeittävyydelle, viherpinta-alalle, luonnon monimuotoisuudelle, ekologisille yhteyksille, hulevesien luonnonmukaiselle hallinnalle, viheralueiden saavutettavuudelle.

“

Kaupungeille itselleen sitovia raameja SEKÄ kiinteistöjen kaavoitukseen ja suunnittelun ohjaukseen (tonttitehokkuus, kasvipeitteinen pinta-ala, pysäköintiratkaisujen tehokkuus niiden viemään pinta-alaan nähden) ETTÄ omien alueidensa hallintaan (kadut, viheralueet, muutosalueet).

“

Keskeinen ongelma on se, että MAL-sopimukset eivät huomioi tavoitteissa riittävää viherinfraa. Siksi tiivistäminen on mennyt niin tehokkaaksi, että kaupunkivihreälle ei ole elämän edellytyksiä.

Asiantuntijoiden näkemyksiä

RTS Rakennustietosäätiö

Kohdellaan ja ohjataan kaupunkivihreää kriittisenä infrana

Mitä asiantuntijat ehdottavat?

- Nostetaan kaupunkivihreä kaavoituksessa keskeiseen asemaan selkeillä määrä- ja laatutavoitteilla sekä niitä tukevilla ohjauskeinoilla.
- Kaupunkien tulisi näyttää esimerkkiä laadukkaan kaupunkivihreän tavoitteiden toteuttamisessa omilla alueillaan.
- Vahvistetaan kaupunkivihreää koskevia tavoitteita maankäytön sopimusperusteisessa ohjauksessa, kuten MAL-sopimuksissa ja maankäyttösopimuksissa.

RTS
Rakennustietosäätiö

KEHITYSTARVE

Nostetaan kaupunkivihreän monihyödyt investointien päätösperusteiksi

- Taloudelliset ohjauskeinot

> *Hankintojen ja investointien vaikuttavuusperusteisuus. Julkiset hankinnat kohdistuvat usein toteutuskustannuksiin. Tulevaisuudessa hankintakriteereissä tulisi huomioida vihreän infrastruktuurin tuottama kokonaisvaikuttavuus, kuten hiilen sidonta, viilentävä vaikutus, biodiversiteetti ja asukkaiden hyvinvointi. Tämä kannustaisi innovatiivisiin ja aidosti kestäviin ratkaisuihin.*

> *Vuonna 2035 urbaani vihreä infrastruktuuri nähdään monihyötyisenä, sen monihyödyt tunnistetaan ja tunnustetaan läpi suunnittelu- ja päätöksentekoprosessien, jossa sen hyötyjä arvioidaan monikriteeriasteikolla, jossa talous / taloudelliset menot eivät ole määräävin tekijä.*

Asiantuntijoiden näkemyksiä

RTS Rakennustietosäätiö

Nostetaan kaupunkivihreän monihyödyt investointien päätösperusteiksi

Kaupunkivihreän tuottamat pitkän aikavälin ekologiset, sosiaaliset ja taloudelliset hyödyt tulisi huomioida nykyistä vahvemmin julkisissa hankinnoissa, rakennushankkeissa ja investointipäätöksissä. Ratkaisuja tulisi arvioida toteutuskustannusten lisäksi niiden koko elinkaaren aikaisten vaikutusten ja kokonaisarvon perusteella, jotta kaupunkivihreän pitkäaikaiset hyödyt saisivat nykyistä enemmän painoarvoa päätöksenteossa.

Keskeinen jännite

Yksittäisen toimijan investointikustannukset vs. kaupunkivihreän laajalle yhteiskuntaan jakautuvat hyödyt

> *Ongelma tai haaste näyttää - - olevan se, että luonnon tuottamat hyödyt jakautuvat eri toimijoille kuin kustannukset. Rakennuttaja maksaa usein viherratkaisun toteutuksen, mutta hyödyt kohdistuvat käyttäjille, kunnille / kaupungeille ja yhteiskunnalle pitkällä aikavälillä.*

> *Tilaajien, rahoittajien ja sijoittajien on siirrettävä katseensa lyhyen aikavälin neliötehokkuudesta ja myyntivoitoista rakennuksen ja sen ympäristön koko elinkaaren arvoon. Kaupunkivihreää, laadukkaita pihoja ja maaperän säilyttämistä ei tule pitää rakennusalan hukkatilana, vaan investointina kiinteistön pitkäikäisyyteen, alueen vetovoimaan ja asumisviihtyvyyteen.*

Asiantuntijoiden näkemyksiä

RTS Rakennustietosäätiö

Nostetaan kaupunkivihreän monihyödyt investointien päätösperusteiksi

Mitä asiantuntijat ehdottavat?

- Huomioidaan kaupunkivihreän monipuoliset vaikutukset ja elinkaaren aikaiset hyödyt nykyistä vahvemmin hankintojen ja investointien arviointiperusteissa .
- Hyödynnetään monihyötyisten viherratkaisujen mahdollisuuksia nykyistä paremmin ja tehdään niiden hyötyjä tehdä näkyviksi.
- Kehitetään kaupunkivihreän monihyötyjen taloudellista arvottamista päätöksenteon tueksi.

RTS
Rakennustietosäätiö

KEHITYSTARVE

Palkitaan kaupunkivihreän vaalimisesta ja lisäämisestä

- Taloudelliset ohjauskeinot

> *Luontopositiivisuuden kannustimet osaksi markkinaa. Rakentamisen sääntely perustuu tällä hetkellä pääosin haittojen minimointiin. Jatkossa tarvitaan kannusteita, jotka palkitsevat hankkeita luonnon monimuotoisuuden lisäämisestä, olemassa olevan puuston säilyttämisestä, hulevesien luonnonmukaisesta käsittelystä sekä ekologisten yhteyksien vahvistamisesta.*

> *Luodaan valtakunnallisia ja kunnallisia taloudellisia ohjauskeinoja (esim. kaavoitusbonus, tontinvuokran alennus, vero-ohjaus tai tukimekanismit), jotka palkitsevat hankkeita, joissa säilytetään olemassa olevaa luontoa (kuten puustoa ja maaperää), toteutetaan laadukasta maisema-arkkitehtuuria ja käytetään toimivia hulevesiratkaisuja.*

Asiantuntijoiden näkemyksiä

RTS Rakennustietosäätiö

Palkitaan kaupunkivihreän vaalimisesta ja lisäämisestä

Kaupunkivihreän säilyttämisestä ja lisäämisestä tulisi tehdä taloudellisesti nykyistä houkuttelevampaa ja kannattavampaa. Asiantuntijat peräänkuuluttivat erityisesti kannustimia, jotka palkitsevat olemassa olevan luonnon säilyttämisestä ja laadukkaiden viherratkaisujen toteuttamisesta. Kannustimien rinnalle ehdotettiin myös maksuja, joilla voitaisiin ehkäistä luontohaittoja.

Keskeinen jännite

Taloudellisten kannustimien vaikuttavuus vs. velvoittava ohjaus ja sanktiot

> *Alan toimintakulttuuri ja sijoituskeskeisyys muuttuvat nopeimmin, kun laadukkaasta kaupunkivihreästä tulee liiketaloudellisesti kannattavaa. Kaavoitusbonukset (esim. lisärakennusoikeus vastineeksi korkealaatuisesta viherrakenteesta tai luontopositiivisuudesta) ja tontinvuokran alennukset ohjaavat kehittäjiä panostamaan pihoihin ja maisema-arkkitehtuuriin.*

> *Kuntien kaavoitus- ja maapolitiikkaan selkeät ja ennustettavat säännöt siitä, millaisilla viher- ja ilmastoratkaisuilla bonuksia voi ansaita, sekä luottolaitosten ja sijoittajien tuki viherrakenteen elinkaariarvon laskennalle.*

Asiantuntijoiden näkemyksiä

RTS Rakennustietosäätiö

Palkitaan kaupunkivihreän vaalimisesta ja lisäämisestä

Mitä asiantuntijat ehdottavat?

- Palkitaan kaupunkivihreän säilyttämisestä ja lisäämisestä taloudellisilla kannustimilla.
- Laajennetaan vihreän rahoituksen mahdollisuuksia kaupunkivihreän säilyttämiseen ja kehittämiseen.
- Luontoa heikentäviä toimia ehdotettiin ohjattaviksi myös haittoihin kohdistuvilla maksuilla.

KEHITYSTARVE

Siirrytään tonttikohtaisista ratkaisuista kytkeytyneen viherrakenteen suunnitteluun

- Toimintamallit ja -roolit

“

Yksittäisen tontin mittakaavaan juuttuminen: Nykyinen luvitus ja rakennusvalvonta tarkastelevat usein vain yksittäistä tonttia ja sen reunaehtoja (kuten autopaikka-määriä tai rakennusalaa). Tällöin unohdetaan laajempi maaperän kestävyys, puusto, hulevesien hallinta ja maisema-arkkitehtuurin tarjoamat pitkän aikavälin hyödyt.

“

Tontteja pisteytetään jo viherkertoimella, mutta saman tulisi tapahtua aluetasolla. Ongelmana alueellisissa mittareissa on, että ne saavat eri tyyppiset alueet näyttämään "yhtä hyviltä", eli mittarien moninaisuus tasaa eroja eikä anna oikein konkreettista tukea ratkaisuille. Isojen, kytkeytyneiden ja monilajisten (ja -hyötyisten) alueiden tulee olla selvästi arvokkaampia kuin tavanomaisten viherlaikkujen.

Asiantuntijoiden näkemyksiä

RTS
Rakennustietosäätiö

Siirrytään tonttikohtaisista ratkaisuista kytkeytyneen viherrakenteen suunnitteluun

Kaupunkivihreää tulisi suunnitella nykyistä kokonaisvaltaisemmin yksittäisiä tontteja ja rakennushankkeita laajempina kokonaisuuksina. Suunnittelussa tulisi painottaa viherrakenteen alueellista kytkeytyneisyyttä, ekologista laatua ja pitkäikäisyyttä.

Keskeinen jännite

Yhtenäisten viherverkostojen tarve vs. hankekohtainen suunnittelu ja toteutus

> *Alueellinen viherkerroin tulee mahdollistamaan laajempien alueiden kokonaisvehreyttä ja sen laatua, mikä peilaa esim virkistysalueiden saavutettavuuteen.*

> *Tutkimusta ja tietoa: Viheralueiden kytkeytyneisyyden hyödyt paitsi ekologiselle kestävyydelle, myös arkiliikkumiselle ja ihmisten hyvinvoinnille.*

> *Ekologinen kytkeytyvyys ja laatu: Tarvitaan tietoa siitä, millainen kasvillisuuden rakenne ja viheralueiden kytkeytyvyys riittävät turvaamaan luonnon monimuotoisuuden tiiviissä kaupungissa.*

Asiantuntijoiden näkemyksiä

RTS Rakennustietosäätiö

Siirrytään tonttikohtaisista ratkaisuista kytkeytyneen viherrakenteen suunnitteluun

Mitä asiantuntijat ehdottavat?

- Lisätään viherrakenteen alueellista ja verkostotasoista suunnittelua jo maankäytön suunnittelun varhaisessa vaiheessa.
- Arvioidaan kaupunkivihreää tonttikohtaista tarkastelua laajemmin hyödyntämällä esimerkiksi alueellista viherkerrointa.
- Painotetaan kaupunkivihreän suunnittelussa luonnonmukaisia ja pitkäikäisiä ratkaisuja.
- Lisätään ja hyödynnetään tutkimustietoa viherrakenteen ekologisesta kytkeytyneisyydestä ja sen hyödyistä.

RTS
Rakennustietosäätiö

KEHITYSTARVE

Muutetaan rakentamisen ja kunnossapidon tapoja: ei raivata ensin ja viherrytetä sitten

Toimintamallit ja -roolit

> *Suunnittelu- ja rakennusalalla sekä tonttien esirakentamisessa on luovuttava "pöytä puhtaaksi" -toimintatavasta, jossa tontti raivataan kalliosta ja puustosta tasanne-elementiksi ennen rakentamista. Sen sijaan olemassa oleva maaperä, puusto ja luontoarvot otetaan suunnittelun ja toteutuksen lähtökohdaksi.*

> *Vieläkin rakentaminen lähtee liikkeelle puiden kaatamisella, maa-ainesten vaihtamisella, metrin paksuisen sorapatjan tuomisella – rakentaminen menee täysin urakoitsijoiden koneiden, laitteiden ja totuttujen käytäntöjen mukaisesti. Rakentajat pakotetaan uuteen luontoa kunnioittavaan kulttuuriin.*

Asiantuntijoiden näkemyksiä

Muutetaan rakentamisen ja kunnossapidon tapoja: ei raivata ensin ja viherrytetä sitten

Kaupunkivihreän säilyttäminen ja laadukas toteuttaminen edellyttävät suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon toimintatapojen uudistamista. Erityisesti olemassa olevan luonnon säilyttäminen tulisi ottaa nykyistä vahvemmin rakentamisen lähtökohdaksi ja kehittää sitä tukevia menetelmiä. Samalla tulisi varmistaa jo suunnitteluvaiheessa, että kaupunkivihreän säilymiselle ja kehittymiselle luodaan edellytykset myös rakentamisen jälkeisen kunnossapidon toimin.

Keskeinen jännite

Kaupunkivihreän säilyttämisen tavoitteet vs. käytännön toteutusedellytykset

> *Koneellinen huolto rajoittaa käsittämättömän paljon sitä, mitä viherryttämisen hyväksi voidaan kaupungissa tehdä. Huoltotapojen on muututtava ja siihen on tultava ammattitaitoa. Koneita on pienennettävä. Hoitamisen määrää muutettava tarkoituksenmukaiseksi.*

> *Lukkoon lyödyt rakenteiden ja rakennusten sijainnit saattavat olla sellaiset, että ympärillä olevaa puustoa on pakko kaataa rakentamisen tieltä pois.*

> *Kaavoituksessa määritellään paljon kaupunkivihreän toteutettavuudesta. Jos kaava määrää "vihreän" betonikansille, kovin vihreää saati kovin paljon ei voida toteuttaa ja pitää hengissä.*

Asiantuntijoiden näkemyksiä

RTS Rakennustietosäätiö

Muutetaan rakentamisen ja kunnossapidon tapoja: ei raivata ensin ja viherrytetä sitten

Mitä asiantuntijat ehdottavat?

- Otetaan olemassa olevan luonnon säilyttäminen rakentamisen lähtökohdaksi ja kehitetään luontoa säilyttäviä rakentamistapoja.
- Varmistetaan olemassa olevan luonnon säilyttämisen edellytykset nykyistä tarkemmin jo kaavoituksessa ja hankkeiden varhaisessa suunnittelussa esimerkiksi rakennusten sijoittelussa, pysäköintiratkaisuissa sekä tonttien, katujen ja kunnallistekniikan linjauksissa.
- Kehitetään kaupunkivihreän kunnossapidon resursseja, toimintatapoja ja vastuita luonnonarvojen säilyttämiseksi ja parantamiseksi.

KEHITYSTARVE

Kootaan eri alojen osaajat yhteistyöhön: kaupunkivihreästä yhteinen tehtävä

Toimintamallit ja -roolit

“

[Vuonna 2035] KIRA-alan toimijat eivät enää suunnittele rakennuksia, katuja ja viheralueita erillisinä kokonaisuuksina, vaan yhtenä integroituna järjestelmänä. Ekologit, maisema-arkkitehdit, liikennesuunnittelijat, tekniset suunnittelijat ja kiinteistökehittäjät työskentelevät samoissa prosesseissa alusta lähtien.

“

Yhteissuunnittelua ei voi korostaa liikaa. Edelleen eri alat tekevät työtään erillään ja eri aikaisesti. Muutoksen tarve tulee korostetusti esiin kaavoituksessa. Tällä hetkellä myös pyöräliikennesuunnittelussa näkyy innostus ottaa valtaan kaikki liikenevä tila ilman monialaista keskustelua ja yhteissuunnittelua.

Asiantuntijoiden näkemyksiä

RTS Rakennustietosäätiö

Kootaan eri alojen osaajat yhteistyöhön: kaupunkivihreästä yhteinen tehtävä

Kaupunkivihreän huomioiminen osana maankäytön, rakennusten ja infrastruktuurin suunnittelua edellyttää eri alojen asiantuntijoiden tiiviimpää yhteistyötä jo hankkeiden alkuvaiheissa. Monialaista yhteissuunnittelua tulisi vahvistaa, jotta kaupunkivihreän tavoitteet voidaan sovittaa yhteen muiden suunnittelutavoitteiden kanssa ja eri alojen osaamista hyödyntää suunnitteluratkaisujen kehittämisessä.

Keskeinen jännite

Kokonaisvaltaisen suunnittelun tarve vs. hankkeiden siiloutuneet toimintatavat

> *Omassa työssäni kohtaan sitä, että arkkitehti suunnittelee ja rakentaja rakentaa. Mielestäni viherrakentajan tulisi olla vahvemmin mukana jo suunnitteluvaiheessa, jotta osaaminen, kokemukset ja hyvät käytänteet saadaan käyttöön. Näin toimittaisiin varmasti myös kustannustehokkaammin.*

> *Suunnittelu yli hallintorajojen ja allianssimallin laajempi hyödyntäminen kaavoituksesta rakentamiseen ja ylläpitoon saakka.*

> *Rakennushankkeessa pitää olla mukana arkkitehdin ja rakennesuunnittelijan lisäksi myös aina biologi/ ekologi, joka auttaa maisemasuunnittelijaa kohteen luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä ja lisäämisessä.*

Asiantuntijoiden näkemyksiä

RTS Rakennustietosäätiö

Kootaan eri alojen osaajat yhteistyöhön: kaupunkivihreästä yhteinen tehtävä

Mitä asiantuntijat ehdottavat?

- Vahvistetaan monialaista yhteissuunnittelua.
- Uudistetaan suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon välistä siiloutunutta työnjakoa.
- Tuetaan osaamisaloja ylittävää yhteistyötä hankkeiden organisoinnilla ja yhteisillä toimintamalleilla.

RTS
Rakennustietosäätiö

KEHITYSTARVE

Johdetaan kaupunkivihreän kehittämistä tiedolla sen laadusta ja vaikutuksista

Tieto, tutkimus ja viestintä

“

KIRA-alalla tulisi ottaa käyttöön valtakunnallisesti yhtenäinen kaupunkivihreän vaikuttavuusmittaristo, jota sovelletaan kaavoituksessa, hankekehityksessä, rakennuslupavaiheessa ja ylläpidossa. Mittariston tulisi yhdistää ainakin: latvuspeittävyys, vihertehokkuus, ekologiset yhteydet, luonnon monimuotoisuus, hulevesien hallintakyky, viheralueiden saavutettavuus ja käyttömahdollisuudet.

Näin päätöksenteko ei perustuisi ainoastaan siihen, kuinka paljon vihreää on, vaan siihen, kuinka hyvin viherrakenne tuottaa yhteiskunnallisesti arvokkaita hyötyjä.

Asiantuntijoiden näkemyksiä

Johdetaan kaupunkivihreän kehittämistä tiedolla sen laadusta ja vaikutuksista

Kaupunkivihreän määrän lisäksi tulisi pystyä arvioimaan nykyistä kattavammin sen ekologista laatua sekä ilmasto-, terveys- ja hyvinvointivaikutuksia sekä muita vaikeammin määritettäviä hyötyjä. Arviointimenetelmiä ja niiden tietopohjaa tulisi kehittää ja yhtenäistää sekä hyödyntää systemaattisemmin maankäytön ja rakennetun ympäristön suunnittelussa, jotta kaupunkivihreän monipuoliset hyödyt voidaan huomioida johdonmukaisemmin suunnitteluratkaisuissa ja päätöksenteossa.

Keskeinen jännite

Määrällisten mittareiden helppokäyttöisyys vs. ekologisen laadun moniulotteisuus

“

Nykyisten käytäntöjen lisäksi materiaaliarviointi (luonnon kuormitus), hiilineutraalisuus, vesi jne arviot. Tarvitaan myös terveysvaikutuskertoimet, esim. miten paljon esim. huono ilmanlaatu tai kuuma ilmasto aiheuttaa terveyskustannuksia ja vähentää työvuosia.

“

Kaupunkivihreän arviointi perustuu edelleen liian usein pinta-alaan, vaikka hyvinvointi-, ilmasto- ja luontohyödyt riippuvat ennen kaikkea viherrakenteen laadusta, saavutettavuudesta, jatkuvuudesta ja ekologisesta toimivuudesta. Tämä johtaa siihen, että päätöksenteossa voidaan päätyä säilyttämään tai lisäämään viheralueita määrällisesti, vaikka niiden todellinen vaikuttavuus heikkenisi.

Asiantuntijoiden näkemyksiä

RTS Rakennustietosäätiö

Johdetaan kaupunkivihreän kehittämistä tiedolla sen laadusta ja vaikutuksista

Mitä asiantuntijat ehdottavat?

- Kehitetään, yhtenäistetään ja hyödynnetään kaupunkivihreän laatua ja monipuolisia vaikutuksia kuvaavia arviointimenetelmiä järjestelmällisemmin.
- Luodaan seurantaa kaupunkivihreän toteutumisesta ja seurauksista.
- Kartutetaan edellä kuvatulla seurannalla tietoa kaupunkivihreän pitkäaikaisvaikutuksista.

RTS
Rakennustietosäätiö

KEHITYSTARVE

Lisätään luonnonmukaisten ympäristöjen hyväksyttävyyttä: ´villillä luonnolla´ on arvoa

Tieto, tutkimus ja viestintä

“

Asennemuutos vie aikaa erityisesti aikuisilla.

1. Hoitamattomien kaupunkien viheralueiden äärelle Hox -kylttejä, joista ohikulkiessaan saa yhdellä vilkaisulla jonkin vinkin, miksi tämä on parempi vaihtoehto kuin leikattu nurmialue.

2. Esimerkkeinä edelliseen: minkä palvelun saa säästetyllä verorahalla, mikä laji viihtyy tässä ympäristössä, mihin sitäkin lajia tarvitaan jne.

3. Kaikessa opetuksessa nostetaan myös nämä näkökulmat esiin, ellei jo tehdä niin.

Asiantuntijoiden näkemyksiä

RTS
Rakennustietosäätiö

Lisätään luonnonmukaisten ympäristöjen hyväksyttävyyttä: ´villillä luonnolla´ on arvoa

Monimuotoisen kaupunkivihreän säilyttäminen ja lisääminen edellyttää lisäksi sen nykyistä laajempaa arvostamista. Erityisesti luonnonmukaisten kaupunkiviherympäristöjen hyväksyttävyyttä tulisi edistää viestinnällä ja asukkaiden osallisuudella. Samalla tarvitaan lisää osaamista ja tietoa monimuotoisen, luonnonmukaisen kaupunkivihreän merkityksestä niin päätöksenteossa, alan koulutuksessa kuin kiinteistöjen hoidossa ja kehittämisessä.

Keskeinen jännite

Luonnon monimuotoisuuden edistäminen vs. asukkaiden odotukset siisteydestä, viihtyisyydestä ja turvallisuudesta

> *Myös asukkaiden ja kaupunkiympäristön käyttäjien asenteilla on merkitystä. Esimerkiksi luonnonmukaisemmat niityt, lahopuualueet tai osittain hoitamattomat viheralueet saatetaan edelleen nähdä huonosti hoidettuina, vaikka ne voivat olla luonnon monimuotoisuuden kannalta huomattavasti arvokkaampia kuin perinteiset, intensiivisesti hoidetut viheralueet.*

> *Lisäksi aiheiden ylläpitämisellä julkisuudessa voidaan vaikuttaa jonkin verran yleiseen mielipiteeseen, toki kuluttajan näkökulmasta ansainta ja käytettävissä oleva rahamäärä viimekädessä sanelevat valintoja.*

Asiantuntijoiden näkemyksiä

RTS Rakennustietosäätiö

Lisätään luonnonmukaisten ympäristöjen hyväksyttävyyttä: ´villillä luonnolla´ on arvoa

Mitä asiantuntijat ehdottavat?

- Viestitään monimuotoisen kaupunkivihreän hyödyistä nykyistä enemmän ja ymmärrettävämmin eri kohderyhmille.
- Lisätään erityisesti luonnonmukaisten viheralueiden hyväksyttävyyttä viestinnällä, ympäristökasvatuksella ja asukkaiden osallisuudella.
- Lisätään kiinteistö- ja rakentamisalan ammattilaisten sekä päättäjien osaamista kaupunkivihreästä ja tehdään näkyväksi, että paikallisiin oloihin sovitettu, vähemmän intensiivinen hoito tukee luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemien toimintaa.

9 kehitystarvetta kaupunkivihreän huomioimiseksi tiivistyvissä kaupungeissa

Poliittinen ohjaus ja viranomaisohjaus

Sovitetaan kaupunkien kasvu- ja tehokkuustavoitteet luonnon ehtoihin
Kohdellaan ja ohjataan kaupunkivihreää kriittisenä infrana

Taloudelliset ohjauskeinot

Nostetaan kaupunkivihreän monihyödyt investointien päätösperusteiksi
Palkitaan kaupunkivihreän vaalimisesta ja lisäämisestä

Toimintamallit ja -roolit

Siirrytään tonttikohtaisista ratkaisuista kytkeytyneen viherrakenteen suunnitteluun
Muutetaan rakentamisen ja kunnossapidon tapoja: ei raivata ensin ja viherrytetä sitten
Kootaan eri alojen osaajat yhteistyöhön, kaupunkivihreästä yhteinen tehtävä

Tieto, tutkimus ja viestintä

Johdetaan kaupunkivihreän kehittämistä tiedolla sen laadusta ja vaikutuksista
Lisätään luonnonmukaisten ympäristöjen hyväksyttävyyttä: *'villillä luonnolla'* on arvoa

Käynnistetään kehitystä ja keskustelua yhdessä!

Viesti tuloksista tai vie ne käytäntöön?

Kiinnostuitko viestimään tuloksista kanssamme tai työstämään niitä käytännön kehitystyössä? Ota yhteys sini.saarimaa@rts.fi.